

Quicksan
Wet natuurbescherming

**Hoofdweg 30
(Landgoed Fraeylemaborg)
te Slochteren**

projectnummer

221604

TITELBLAD

RAPPORT			
Type onderzoek	Quickscan Wet natuurbescherming		
Locatie onderzoek	Hoofdweg 30 (Landgoed Fraeylemaborg) te Slochteren		
Projectnummer	221604		
Auteur	M.A. Hoks		
Controle en vrijgave	M.K. Pinxterhuis		
Versie rapport	Versienummer:	Datum:	Reden vervallen:
	1.0	2 december 2022	Verwerking opmerkingen provincie
	2.0	26 januari 2023	Vigerende versie
Paraaf vrijgave			

OPDRACHTGEVER	
Naam	Landgoed Fraeylemaborg
Contactpersoon	mevr. M. Edzes - Posthumus
Adres	Hoofdweg 30, 9621 AL SLOCHTEREN

UITGEVOERD DOOR		
 info@ecoreest.nl www.ecoreest.nl		
Kantoor Zuidwolde Industrieweg 20 7921 JP Zuidwolde 0528 373 982	Kantoor Almere Landdrostdreef 124 1314 SK Almere 036 82 00 397	Kantoor Groningen Friesestraatweg 213 A-D 9743 AD Groningen 0596 633 355

Eco Reest Holding BV is gecertificeerd volgens "NEN-EN-ISO 9001:2015", voor het geven van milieukundig advies in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen en gebouwen met inbegrip van de uitvoering van gerelateerde onderzoeksactiviteiten op het gebied van bodemonderzoek en -sanering, ecologie, asbestinventarisaties en sloopbegeleiding.

Eco Reest BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Als aangesloten adviesbureau zorgen we samen met de andere leden voor een betere borging van kwaliteit in de uitvoering van ecologisch onderzoek.

Dit onderzoek en advies is tot stand gekomen onafhankelijk van de belangen van de opdrachtgever en derden.

Eco Reest BV is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en is gemachtigd gebruik te maken van de ontheffingen en correspondentie met bevoegde gezagen van het Netwerk Groene Bureaus met betrekking tot Wet natuurbescherming.

DISCLAIMER

Dit rapport is het resultaat van een quickscan Wet natuurbescherming dat is uitgevoerd ter plaatse van Hoofdweg 30 (Landgoed Fraeylemaborg) te Slochteren, in opdracht van Landgoed Fraeylemaborg. Ten behoeve van de juiste interpretatie van dit rapport is het noodzakelijk te beschikken over de gehele rapportage, inclusief bijlagen.

Het rapport is ongeschikt voor toepassing in een juridische context indien de paginanummering van het rapport onjuist of onvolledig is, de bijlagen genoemd in de inhoudsopgave (deels) ontbreken en het projectnummer in het rapport en op de bijlage niet overeenkomt.

© 2022 Eco Reest BV.

Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding.

Wijze van citeren: Eco Reest 2022 Slochteren_221604_ Hoofdweg 30 (Landgoed Fraeylemaborg)_QS

We stellen dit rapport alleen ter beschikking aan derden in geval van schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1.	INLEIDING.....	4
1.1	Aanleiding en doel.....	4
1.2	Wettelijk kader.....	4
1.3	Projectgebied en voorgenomen ontwikkelingen	5
2.	INVENTARISATIE EN EFFECTBEOORDELING	10
2.1	Bronnenonderzoek.....	10
2.2	Veldinspectie.....	10
2.3	Toetsing	10
3.	EFFECTBEOORDELING GEBIEDSBESCHERMING EN HOUTOPSTANDEN	12
3.1	Natura 2000	12
3.2	Natuurnetwerk Nederland	13
3.3	Natuur buiten het NNN	14
3.4	Houtopstanden	15
3.4.1	Wet natuurbescherming.....	15
3.4.2	Gemeentelijk beleid.....	16
4.	EFFECTBEOORDELING SOORTENBESCHERMING	17
4.1	Flora	17
4.2	Broedvogels	18
4.3	Vleermuizen	20
4.4	Grondgebonden zoogdieren.....	25
4.5	Amfibieën.....	28
4.6	Reptielen.....	30
4.7	Vissen.....	30
4.8	Ongewervelden	30
4.9	Rode Lijst soorten.....	31
5.	CONCLUSIE EN ADVIES	32
5.1	Gebiedsbescherming en houtopstanden	32
5.2	Soortenbescherming	33
5.3	Advies en vervolgstappen	33
5.3.1	Nadere inspectie boomholtes vleermuizen.....	33
5.3.2	Werken buiten het broedseizoen	33
5.3.3	Das	34
5.3.4	Houtopstanden.....	34
5.3.5	Zorgplicht.....	34
5.4	Verantwoording	35
	GERAADPLEEGDE BRONNEN	36

BIJLAGEN

- 1 Overzicht vrijgestelde soorten provincie Groningen
- 2 Lijst vogels met jaarrond beschermde nesten
- 3 Uittreksel NDFF
- 4 Uittreksel NDFF Rode Lijst

1. INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanleiding en het doel van het onderzoek en het wettelijk kader. Daarnaast wordt ingegaan op de huidige situatie van het projectgebied en de beoogde ontwikkeling.

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding tot het onderzoek is het voorgenomen herstel van groen erfgoed ter plaatse van Hoofdweg 30 (Landgoed Fraeylemaborg) te Slochteren.

Omdat de ontwikkeling negatieve gevolgen kan hebben op beschermde natuurwaarden, is het voornemen getoetst aan de natuurwet- en regelgeving. Het doel van de quickscan Wet natuurbescherming is inzicht verkrijgen in de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden als gevolg van het project. Indien negatieve effecten niet zijn te voorkomen, wordt geadviseerd omtrent de vervolgstappen.

1.2 Wettelijk kader

Voor de bescherming van natuurwaarden is de Wet natuurbescherming (Wnb) van toepassing. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, beschermde soorten en houtopstanden. De volledige wetstekst is hier te vinden: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-07-01>. Daarnaast is, in het kader van gebiedsbescherming, ook het Natuurnetwerk Nederland (NNN) relevant.

Natura 2000

Hoofdstuk 2 van de Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Vogel- en/of Habitatrictlijngebieden. Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor bescherming van habitattypen, habitats van soorten en leefgebieden van soorten en vogels.

Vooraf is verplicht te beoordelen of plannen/projecten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben. Als uit de beoordeling (voortoets) blijkt dat geen effecten optreden dan kan een plan worden vastgesteld of is een vergunning voor een project of handeling niet nodig. Zijn (significante) effecten niet uit te sluiten dan is een nadere beoordeling en/of een vergunning nodig.

Natuurnetwerk Nederland

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en uitgewerkt in provinciale verordeningen. Provincies wijzen gebieden aan die het NNN vormen. Via de provinciale verordeningen worden, in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden-, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen.

Voor nieuwe ontwikkelingen binnen het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet is toegestaan. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen.

Soortenbescherming

In hoofdstuk 3 van de Wnb is het onderdeel soortenbescherming is opgenomen. De beschermingsregimes ten aanzien van beschermde soorten zijn te onderscheiden in Vogelrichtlijnsoorten (art. 3.1 – 3.4), Habitatrichtlijnsoorten (art 3.5 – 3.9) en nationaal beschermde soorten (art 3.10 – 3.11). Daarnaast is in de Wnb een zorgplichtartikel (1.11) opgenomen ter bescherming van alle in het wild levende flora en fauna.

De Wnb gaat uit van het ‘nee, tenzij’-principe. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van dit verbod kan onder voorwaarden worden afgeweken met een ontheffing of een vrijstelling. De provincie Groningen is bevoegd gezag voor het uitvoeren van de Wet natuurbescherming en heeft voor de implementatie een verordening opgesteld met daarin onder andere een lijst met de vrijgestelde soorten (zie bijlage 1).

Bij ingang van de omgevingswet op 1 juli 2023, geldt ook voor Rode Lijst soorten een specifieke zorgplicht (artikel 11.27 bal).

Houtopstanden

Hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming (art. 4.1-4.5) regelt de bescherming van houtopstanden. Een bij Wet beschermde houtopstand betreft een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, van meer dan tien are of meer dan 20 bomen in één of meerdere rijen, gelegen buiten de bebouwde komgrens Wet natuurbescherming. De gemeenteraad stelt de grens bebouwde kom Wet natuurbescherming vast.

Voor het kappen (van een deel) van een beschermde houtopstand geldt een meld- en herplantplicht. Provincies kunnen in de provinciale verordening regels opnemen. Voor specifieke houtopstanden zoals éénrijige populieren langs landbouwpercelen of specifieke velmaatregelen gelden uitzonderingsregels. Daarnaast kunnen ook per gemeente regels gelden ten aanzien van kap van bomen (APV).

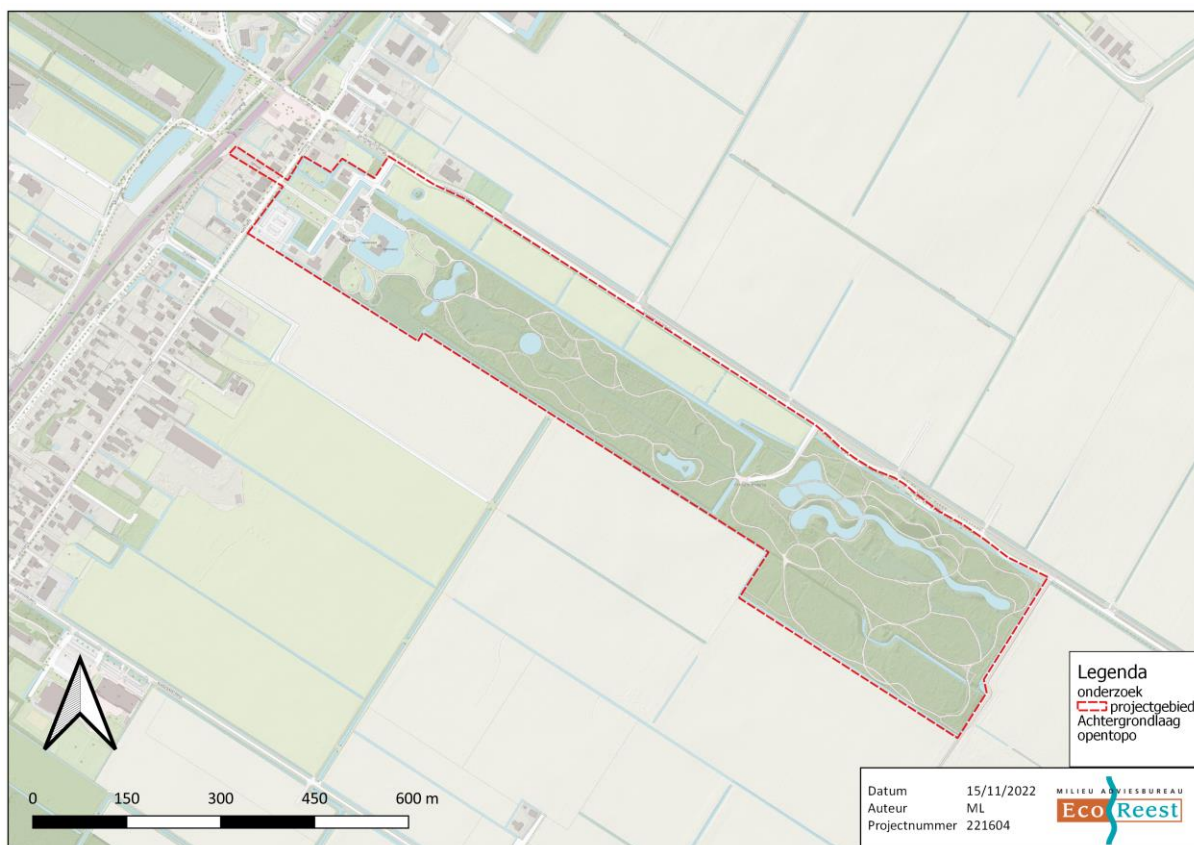
1.3 Projectgebied en voorgenomen ontwikkelingen

Huidige situatie projectgebied

Het projectgebied betreft het groene erfgoed van Landgoed Fraylemaborg aan de Hoofdweg 30 te Slochteren (figuur 1.1 en 1.2). De Fraylemaborg is gelegen op een landgoed van ruim 23 hectare. Het borggebouw ontstond meer dan zeven eeuwen geleden en kreeg aan het eind van de 18de eeuw haar huidige uiterlijk. Op het voorterrein staat het schathuis waarin nu een restaurant is gevestigd. Er tegenover staat het koetshuis waarin zich de museumwinkel en de expositieruimtes bevinden. Het park, is aangelegd in Engelse landschapsstijl. Met het Overbos, dat ten noorden van de Hoofdweg, de verdiepte provinciale autoweg en de haven ligt, is het langwerpige van vorm (Fraylemaborg.nl, 2022).

In het park bevinden zich diverse soorten bomen, zoals beuk, den, hazelaar en eik. Tevens bevinden zich diverse vijvers in het park. Het park is open voor publiek, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de wandelpaden door het park. Figuur 1.3 tot en met 1.6 geven een impressie van het projectgebied.

De omgeving bestaat voornamelijk uit een agrarisch landschap. Ten noorden van Landgoed Fraylemaborg bevindt zich de bebouwde kom van Slochteren. Tevens bevindt zich hier de haven van Slochteren en zijn verder gelegen wateren te bereiken via het Slochterdiep.

Figuur 1.1 Projectgebied (rood omlijnd) (bron achtergrondkaart: ArcGIS).

Figuur 1.2 Projectgebied (rood omlijnd) (bron achtergrondkaart: ArcGIS). Tevens is aangegeven waar onderstaande foto's zijn gemaakt.

Figuur 1.3 Bomenlaan ten noorden van de Hoofdweg, met op de achtergrond Landgoed Fraeylemaborg.

Figuur 1.4 De middenas van het park, met aan weerszijden nog oude originele monumentale zomereiken.

Figuur 1.5 Jonge beukenopstanden, achterin het park.

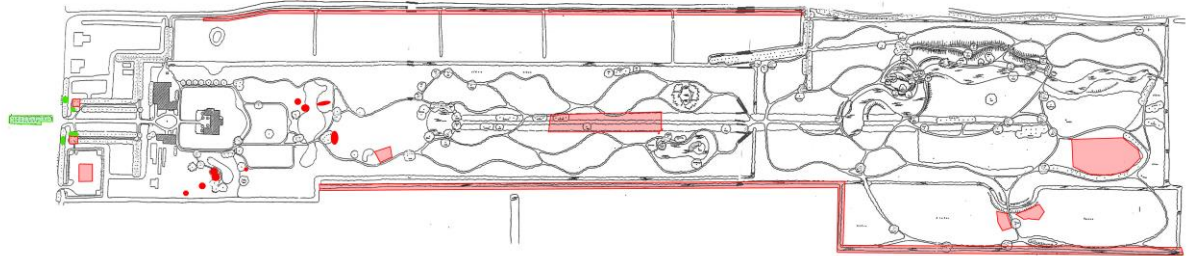
Figuur 1.6 Heesterzoom ten zuiden van het park, met uitzicht op agrarisch land.

Voorgenomen ontwikkelingen

De wens van de opdrachtgever is om het historische beeld van Landgoed Fraeylemaborg zo goed mogelijk te behouden, beheren en waar mogelijk te versterken (Bomenplan Landgoed Fraeylemaborg, 2022). Om dit te realiseren, worden op diverse plaatsen ingrepen gedaan. Op circa zeventien plaatsen op het terrein worden bomen geveld, om weer een open landschap te creëren.

Daarnaast zijn een aantal bomen dermate oud, dat het vanwege veiligheid niet meer verantwoord is deze te laten staan. Het plan is om op die plekken te gaan inboeten. Bovendien is er door de jaren uitval van bomen geweest, waar nu nieuwe aanplant wordt gerealiseerd. Ten noorden van het park

zal een sloot worden gebaggerd. De plaatsen waar werkzaamheden plaatsvinden zijn weergegeven in figuur 1.7.

Figuur 1.7 Met groen en rood is aangegeven waar werkzaamheden plaats zullen vinden. De groene markeringen betreffen bomen die voorkomen op de lijst waardevolle houtopstanden. De rode markeringen (beide kleuren rood) betreffen bomen die niet op die lijst staan (bron: Landgoed Fraeylemaborg, 2022).

2. INVENTARISATIE EN EFFECTBEOORDELING

Het onderzoek bestaat uit het raadplegen van beschikbare bestaande bronnen aangevuld met een veldinspectie van het projectgebied.

2.1 Bronnenonderzoek

Voorafgaand aan het veldbezoek is gestart met een bureaustudie naar het voorkomen van beschermde flora en fauna ter plaatse van het projectgebied en de nabije omgeving. Dit bronnenonderzoek heeft bestaan uit het op 18 november 2022 opvragen van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2022) van de afgelopen vijf jaar. Hierin is een overzicht opgevraagd van de ontheffingsplichtige soorten in de Wet natuurbescherming binnen een straal van 1 kilometer rond het projectgebied. Zie voor het volledige overzicht bijlage 3: Uittreksel NDFF. Bij het gebruik is rekening gehouden met de juridische houdbaarheid van de gegevens (3-5 jaar). Oudere waarnemingen kunnen worden gebruikt om de ecologische potenties in te schatten. Verder is gebruik gemaakt van bestaande literatuurgegevens en verspreidingsatlassen (Broekhuizen et al., 2016; Dietz et al., 2011; Uchelen, 2010, raven.nl en verspreidingsatlas). Daarnaast is gebruik gemaakt van aangeleverde documenten door de opdrachtgever (Bomenplan, 2022; Natuurwaardenonderzoek, 2004 en Maatregelenplan Fraylemaborg, 2022).

Uit het bronnenonderzoek komen de volgende relevante zoogdiersoorten naar voren: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis, eekhoorn en haas. Daarnaast zijn waarnemingen van diverse vogelsoorten met een jaarrond beschermde nest/rustplaats bekend, waaronder de buizerd, grote bonte specht en bosuil (zie bijlage 3).

Ten aanzien van gebiedsbescherming is aan de hand van (provinciale) kaartent viewers nagegaan of het projectgebied in/nabij beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en/of het NNN) ligt.

2.2 Veldinspectie

Het bezoek is erop gericht om te beoordelen of in het projectgebied en de directe omgeving potentiële leef- en groeiplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten aanwezig zijn. De waargenomen beschermde soorten zijn vastgelegd. Het projectgebied en de directe omgeving zijn onderzocht door twee ecologen van Eco Reest. Vanwege de grote omvang van het landgoed, zijn alleen de plaatsen onderzocht waar werkzaamheden plaats zullen vinden. Ook in een straal van dertig meter daaromheen is gekeken naar flora en fauna. De plaatsen waar de werkzaamheden plaats zullen vinden, staan aangegeven in figuur 1.7. Het veldbezoek vond overdag plaats op 18 november 2022. Tijdens de inventarisatie waren de omstandigheden als volgt: droog, bewolkt, windkracht 4 Bft, temperatuur 4°C.

2.3 Toetsing

Voor het onderdeel gebiedsbescherming (H3) is ten aanzien van Natura 2000 een voortoets uitgevoerd, waarin is beoordeeld of (significant) negatieve effecten op de beschermde waarden (instandhoudingsdoelen) van Natura 2000-gebieden zijn te verwachten, en of er een diepgaandere beoordeling noodzakelijk is. Ten aanzien van de voorgenomen bomenkap is beoordeeld of het beschermingsregime vanuit de Wnb ten aanzien van beschermde houtopstanden van toepassing is, en of vervolgstappen aan de orde zijn. Voor de regels ten aanzien van het NNN is bepaald of mogelijk sprake is van negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN en of vervolgonderzoek nodig is.

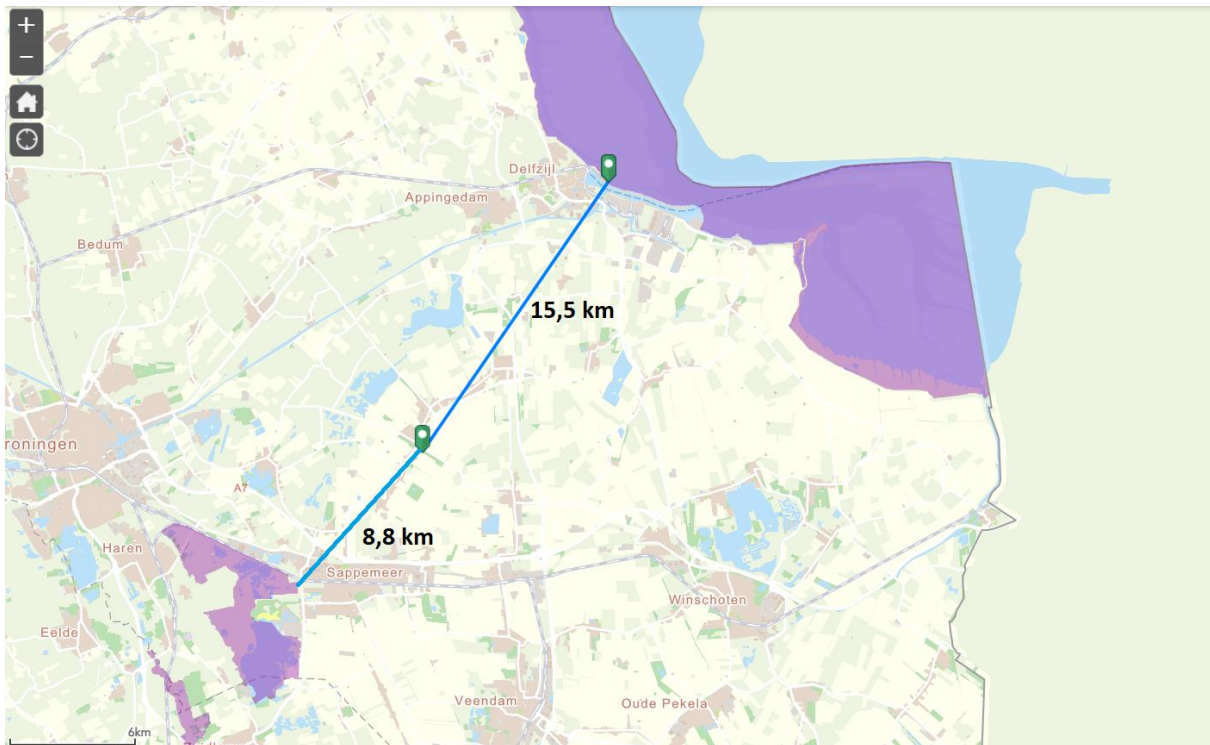
Voor het onderdeel soortenbescherming (H4) is op basis van het bronnenonderzoek en het veldbezoek beoordeeld welke beschermde soorten (mogelijk) aanwezig zijn. Vervolgens is op basis van het voornemen bepaald of en zo ja, welke effecten kunnen optreden op beschermde soorten. Indien sprake is van negatieve effecten is advies gegeven over de te nemen vervolgstappen.

3. EFFECTBEOORDELING GEBIEDSBESCHERMING EN HOUTOPSTANDEN

3.1 Natura 2000

Ligging projectgebied t.o.v. Natura 2000-gebieden

Het projectgebied ligt buiten de begrenzing van Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden betreffen Zuidlaardermeergebied en Waddenzee, op respectievelijk 8,8 en 15,5 kilometer afstand (zie figuur 3.1). Andere Natura 2000-gebieden, zoals Drentsche Aa gebied, liggen op meer dan zestien kilometer afstand.

Figuur 3.1 Globale ligging plangebied (groene marker midden) ten opzichte van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden (paars) (bron: Provincie Groningen, 2021).

Mogelijke effecten

Op basis van de effectenindicator (Broekmeyer et al. 2014, 2006) kunnen de werkzaamheden, in relatie tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden, mogelijk leiden tot: oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verdroging, verstoring (licht, geluid, optisch), trillingen en mechanische effecten. Als aanvulling hierop kan ook sprake zijn van verzuring/vermesting als gevolg van stikstofdepositie.

Effectbeoordeling

Aangezien het projectgebied buiten de begrenzing van Natura 2000-gebied ligt, is er geen sprake van direct negatieve effecten zoals oppervlakteverlies, versnippering en mechanische effecten. De mogelijke effecten beperken zich zodoende tot externe werking.

Op basis van bekende verstoringafstanden tot maximaal 1.500 meter (Vegte et al., 2014; Broekmeyer et al. 2014 en Krijgsveld et al., 2008) en de afstanden tot de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden (circa zes kilometer), is geen sprake van (tijdelijke) verstoring op Natura 2000-gebieden.

Ook ontbreken ecologische relaties tussen het projectgebied en Natura 2000-gebieden. De aangewezen doelsoorten van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn gebonden aan specifieke biotopen (Min LNV, 2022). De doelsoorten van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (Zuidlaardermeergebied) zijn voornamelijk gebonden aan open water, (riet)moerassen en open (heischrale)landschappen. Dergelijke biotopen zijn niet binnen en in de directe omgeving van het projectgebied aanwezig. Gezien de habitateisen van de doelsoorten en de terreinkenmerken van het projectgebied (binnen bebouwde kern en nabij verstoringsbronnen bebouwing/wegen/opgaand groen) worden de doelsoorten niet binnen en in de directe omgeving van het projectgebied verwacht. Er is zodoende geen sprake van (tijdelijke) verstoring op instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden.

Eventuele trillingen hebben gezien het geringe trillingseffect van circa 50 meter (Gemeente Utrecht, 2003) geen effect op de verder gelegen Natura 2000-gebieden. In de nieuwe situatie zal er met betrekking tot stikstof niks veranderen. De tijdelijke realisatiefase kan wel zorgen voor extra stikstofdepositie. De overige effecten verontreiniging en verdroging zijn gezien de uitvoeringswijze (wo. milieueisen machinerie) niet aan de orde.

Effecten stikstofdepositie

Door de voorgenomen ontwikkeling kan in de realisatie- en/of de gebruiksfase stikstofdepositie ontstaan. Emissie van stikstofoxiden ontstaat onder andere door verbranding van fossiele brandstoffen bij stook van cv-installaties, in het verkeer of door inzet van mobiele machines. Stikstofdepositie kan tot vele kilometers ver reiken en negatieve (verzurende/vermestende) effecten hebben op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

Toetsingskader

Voor elk Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor de te beschermen soorten en habitats. Natura 2000-gebieden zijn onder de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn aangewezen en de bescherming ervan is vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). De Wnb (art. 2.7) verplicht vooraf te beoordelen of plannen/projecten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden (significant) negatieve effecten kunnen hebben. Voor het stikstofaspect wordt het rekenmiddel AERIUS Calculator gebruikt om de te verwachten stikstofdepositie (NOx) te berekenen.

Per 2 november 2022 is door de Raad van State beslist dat de bouwvrijstelling niet langer toegepast mag worden. Er dient zodoende ook voor de realisatiefase een stikstofberekening gemaakt te worden.

Vanwege de grote afstand tot het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebied Drentsche Aa (meer dan vijftien kilometer) en de aard en omvang van de werkzaamheden, is er naar alle waarschijnlijkheid geen extra stikstofdepositie te verwachten. Met behulp van het rekenmiddel AERIUS Calculator kan dit (juridisch) inzichtelijk worden gemaakt.

3.2 Natuurnetwerk Nederland

Ligging projectgebied t.o.v. het NNN

Op de kaart in figuur 3.2 is te zien dat het projectgebied niet binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) ligt. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied ligt op circa 2,9 kilometer afstand.

Effectbeoordeling

Voor de werkzaamheden is geen wijziging van het bestemmingsplan nodig. Er is zodoende geen sprake van een nieuwe planologische ontwikkeling. Gezien de ruime afstand (meer dan 2,9

kilometer), de aard en omvang van de voorgenomen ontwikkeling en het tussenliggende bebouwde gebied dat een afschermd werking heeft, is geen sprake van aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Provincie Groningen kent bovendien geen externe werking van het NNN. Vervolgstappen ten aanzien van het NNN zijn niet aan de orde.

Figuur 3.2 Ligging projectgebied (rode marker) ten opzichte van het NNN (donkergroen). Groen geeft natuur buiten het NNN weer (onder andere het terrein van Landgoed Freaylemaborg) en lichtgroen geeft leefgebied akkervogels weer (Bron: Provincie Groningen, 2022).

3.3 Natuur buiten het NNN

In het Groningse ruimtelijk beleid is naast bescherming van natuur binnen het NNN ook aandacht voor bescherming van natuur buiten het NNN, namelijk in de leefgebieden agrarisch natuurbeheer (akker- en weidevogels), beheergebieden en bos- en natuurgebieden buiten het NNN.

In figuur 3.2 is te zien dat het projectgebied niet binnen aangewezen akker- en weidevogelgebied ligt. Het dichtstbijzijnde deel ligt op meer dan 250 meter afstand. Gezien de habitateisen van akker- en weidevogels (open grasland, kruidenrijke vegetaties) en de terreinkenmerken van het plangebied (bos), hebben de werkzaamheden geen effect op de leefgebieden. Ook beheergebieden vallen ruim buiten de verstoringscontouren van de werkzaamheden.

Landgoed Fraylemaborg is wel aangewezen als bos- en natuurgebied buiten het natuurnetwerk Nederland. Het bestemmingsplan wordt niet gewijzigd, derhalve zijn vervolgstappen niet aan de orde.

Bovendien wordt schade zoveel mogelijk voorkomen, komen er nieuwe bomen voor terug en sluit de nieuwe situatie aan op de belangrijke kenmerken en waarden in termen van areaal, kwaliteit en samenhang van het gebied.

3.4 Houtopstanden

Binnen het projectgebied worden bomen en opgaand groen verwijderd op diverse locaties (zie ook paragraaf 1.3).

3.4.1 Wet natuurbescherming

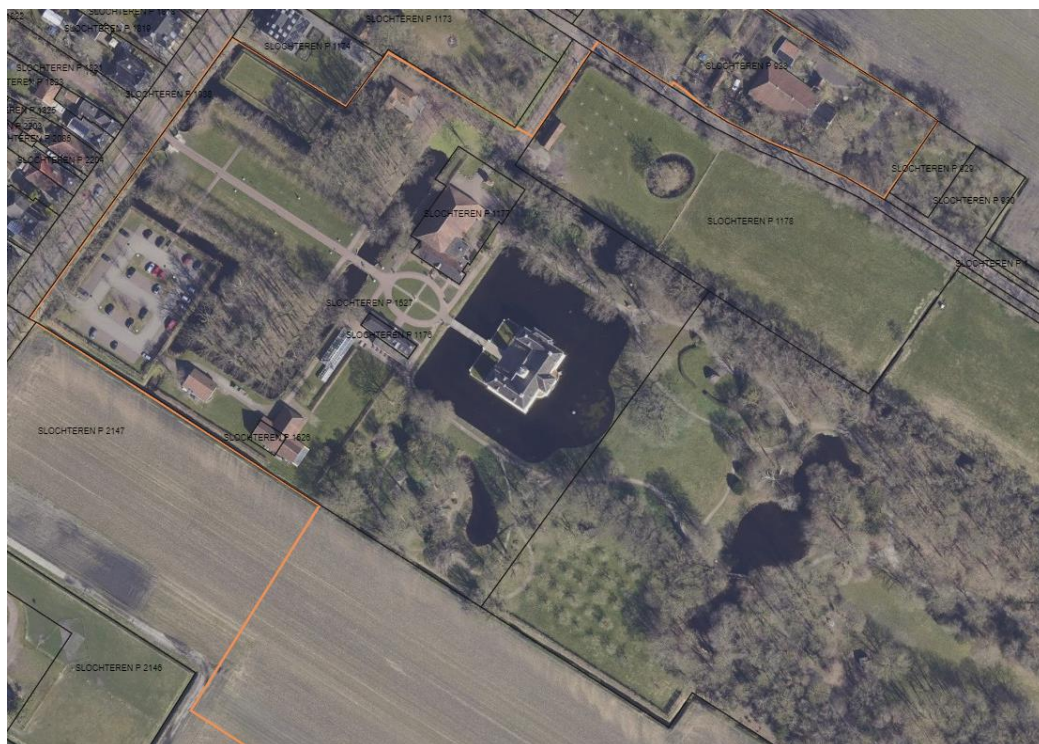
Er is sprake van beschermde houtopstanden in het kader van de Wet natuurbescherming indien:

- de houtopstand buiten de 'bebouwde kom Wet natuurbescherming' ligt, en
- de houtopstand groter is dan 10 are (1.000 m²) of het om bomen gaat in een rijbeplanting van meer dan 20 bomen.

De provincie Groningen (mailcontact d.d. 29 november 2022) geeft aan dat Landgoed Fraeylemaborg buiten de komgrens Wet natuurbescherming valt (figuur 3.3). Omdat het bovendien gaat om bomen in een rijbeplanting van meer dan twintig bomen en de houtopstand van het landgoed groter is dan 10 are, geldt de Wet natuurbescherming hier wel. Het perceel direct grenzend aan de borg is kadastraal bestemd als erf-tuin. Het gehele "park" is bestemd als akkerbouw (kadastraal perceel Slochteren P 1172) en maakt bovendien onderdeel uit van NNN en kan niet gezien worden als erf/tuin. Er geldt hiervoor geen uitzondering van de meldplicht (Provincie Groningen, mailcontact d.d. 1 december 2022).

De melding dient minimaal zes weken en maximaal één jaar (zie provinciale verordening) voorafgaand aan de kap te worden ingediend. De eisen voor herplant zijn in de provinciale verordening van Provincie Groningen uitgewerkt.

Daarnaast zullen er kapwerkzaamheden aan de Boslaan worden uitgevoerd. Deze vallen wel binnen de komgrens Wet natuurbescherming, waardoor er voor de bomen aan de Boslaan geen vervolgstappen met betrekking tot de Wnb nodig zijn.

3.4.2 Gemeentelijk beleid

Vanuit gemeentelijk beleid ten aanzien van bomenkap zijn vervolgstappen aan de orde. De gemeente Midden-Groningen geeft aan dat bomen niet zonder vergunning mogen worden gekapt, als deze staan geregistreerd als beeldbepalend, waardevol of monumentaal. Meerdere bomen, met name aan de Boslaan, binnen het projectgebied staan op deze lijst, waardoor een vergunning van de gemeente nodig is. Mogelijk geldt dit ook voor de bomen die op het landgoed staan, ook als deze onder het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming vallen.

Met betrekking tot de kap van de bomen die niet op deze lijst staan, is vermoedelijk geen vergunning nodig. Geadviseerd wordt deze conclusie voor te leggen aan de gemeente Midden-Groningen.

4. EFFECTBEOORDELING SOORTENBESCHERMING

4.1 Flora

De veldinspectie is uitgevoerd na het bloeiseizoen van vele soorten planten. Desondanks is er op basis van de terreinkenmerken en aangetroffen soorten een goed beeld verkregen van de potentie voor beschermde soorten. Binnen het projectgebied zijn diverse soorten bomen aanwezig, zoals beuk, den, hazelaar en (zomer)eik (figuur 4.1). Daarnaast zijn soorten als braam en hultst aanwezig (figuur 4.2). Gedurende de veldinspectie zijn geen beschermde soorten waargenomen.

Figuur 4.1 Links een (oude) monumentale zomereik, rechts een (jonge) beuk.

Figuur 4.2 Hulst en braam zijn aanwezig binnen het projectgebied.

Beschermde flora, zoals drijvende waterweegbree en kruipend moerasscherm, wordt op basis van de terreinkenmerken (ontbreken water, voedselrijke omstandigheden, frequent onderhoud, verstoring) en de bekende verspreidingsgegevens uitgesloten. Vervolgstappen ten aanzien van flora zijn niet aan de orde.

4.2 Broedvogels

De veldinspectie is uitgevoerd na het broedseizoen van vogels. Broedende vogels zijn daardoor niet waar te nemen. Desondanks kan er op basis van de veldinspectie een goed beeld verkregen worden van geschiktheid voor vogelsoorten.

Provincie Groningen hanteert voor vogels geen 'jaarrond beschermde lijst', maar ziet alle vogelsoorten als categorie 5 soorten. Er zijn namelijk veel soorten die geen gunstige staat van instandhouding hebben, zoals akker- en weidevogels.

Tijdens het velbezoek is buizerd overvliegend waargenomen en zijn diverse nestkasten voor bosuil waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn in de te vellen bomen geen (jaarrond beschermde) nesten waargenomen. Ook in de directe omgeving van de te vellen bomen zijn geen (jaarrond beschermde) nesten waargenomen.

Binnen het projectgebied hangen enkele nestkasten, mogelijk voor bosuil (figuur 4.3). Er zijn geen sporen van bewoning waargenomen. Eén van deze kasten hangt nabij te kappen bomen, waardoor het mogelijk minder interessant wordt voor bosuil om te broeden. Geadviseerd wordt deze buiten het broedseizoen te verplaatsen naar een geschiktere plaats.

Figuur 4.3 Nestkast voor vermoedelijk bosuil binnen het projectgebied.

Akkervogels

Akkervogels broeden niet in een bosachtige omgeving. Een negatief effect op nestlocaties van akkervogels is zodoende niet aan de orde. Bovendien verblijven de meeste akkervogelsoorten, zoals ruigpootbuizerd, kleine zwaan, grauwe kiekendief en veldleeuwerik niet in bosachtig gebied. Soorten zoals torenvalk kunnen wel gebruik maken van bomen aan de rand van bos. Binnen het projectgebied worden geen bomen aan de rand gekapt, waardoor er geen negatief effect is op akkervogels.

Weidevogels

Het leefgebied voor weidevogels bestaat uit open landschappen met overwegend grasland, waarvan een relevant deel uit vochtig en kruidenrijk grasland bestaat. Vaak is dit leefgebied doorsneden met een fijnmazig netwerk van lijnvormige wateren: sloten, weteringen en vaarten. Er kan enige opgaande begroeiing aanwezig zijn. Sommige weidevogelsoorten (zoals grutto) zoeken altijd de meest open delen van het landschap op. Andere soorten (zoals kievit en wulp) zijn tolerant voor of juist gebaat bij aanwezigheid van riet of opgaande elementen. Naast broedende weidevogels is er ook beheer nodig voor overwinterende ganzen, zwanen en andere soorten. Enkele soorten, zoals houtduif, roek, kramsvogel en spreeuw maken vooral gebruik van het leefgebied open grasland voor voedsel.

In en nabij het projectgebied is geen geschikte leefgebied voor weidevogels zoals kievit en wulp aanwezig. Vochtig en kruidenrijk grasland is niet aanwezig, waardoor het projectgebied niet interessant is voor soorten als watersnip, slobbeend en grutto. Negatieve effecten naar aanleiding van de werkzaamheden op weidevogels zijn zodoende niet aan de orde.

Bosvogels

Bosvogels hebben baat bij een gevarieerd bos met verschillende lagen (boom-, struik-, en kruidenlaag). Binnen het projectgebied zijn verschillende bosvogelsoorten te verwachten, zoals pimpelmees, koolmees, boomklever en merel. Binnen het broedseizoen kunnen daarom geen werkzaamheden plaatsvinden, aangezien dat een negatief effect op de staat van instandhouding kan hebben. Buiten het broedseizoen kunnen de werkzaamheden wel plaatsvinden. Rondom de te

kappen bomen en in de nabije omgeving zijn voldoende alternatieven aanwezig als rustplaats of schuilmogelijkheid. Hierbij kan gedacht worden aan de tuinen in de omgeving, maar ook de Baggerputten ten zuidwesten van het projectgebied. Hiermee zijn de nesten niet jaarrond beschermd.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust-of verblijfplaatsen beschadigen. Verstoring van vogels is toegestaan zolang dit geen wezenlijke invloed heeft op de gunstige staat van instandhouding van de soort. Echter, een dusdanige verstoring dat het nest wordt verlaten / de jongen niet met succes groot gebracht kunnen worden, wordt beschouwd als een verbodsovertreding. De ecologische functionaliteit dient te allen tijde gewaarborgd te zijn.

Door de werkzaamheden binnen het broedseizoen uit te voeren, kan een dusdanige verstoring optreden waardoor er een negatieve invloed op de staat van instandhouding optreedt. Indien buiten het broedseizoen gewerkt wordt, zijn er geen negatieve effecten op bosvogels aan de orde.

Figuur 4.4 Vogels kunnen in de bomen en het opgaand groen tot broeden komen.

Foerageergebied

Het projectgebied maakt onderdeel uit van het foerageergebied van diverse vogels. Gezien het beperkte oppervlak van de te vellen bomen en vanwege voldoende beschikbaar alternatief foerageergebied, betreft dit geen essentieel foerageergebied.

4.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het projectgebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. In de aanwezige bomen binnen het projectgebied zijn diverse mogelijk geschikte holtes aangetroffen waar boombewonende vleermuizen, zoals onder andere gewone dwergvleermuis, baardvleermuis, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis gebruik van kunnen maken, bijvoorbeeld bij de oude beuken in het oosten van het projectgebied.

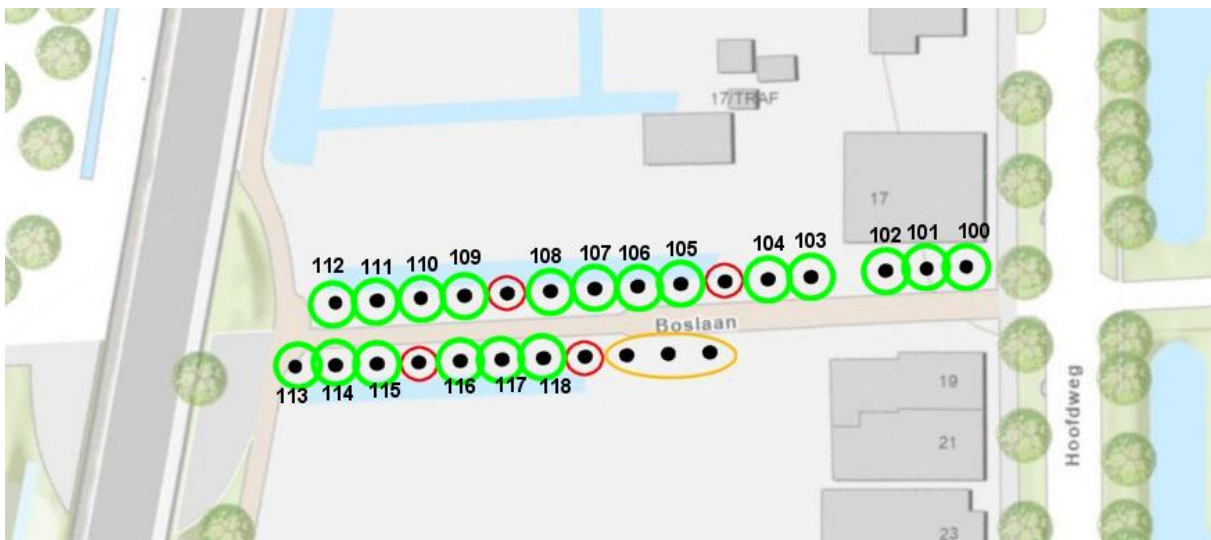
De te kappen bomen betreffen grotendeels bomen waarin geen geschikte holtes zijn aangetroffen. Vanaf het maaiveld waren de bomen goed te inspecteren op holtes en scheuren. Veelal zijn de

bomen jong, waardoor er geen ruimte binnen de boom is voor verblijfplaatsen. Daarnaast is de bast van jonge bomen nog ongeschonden, waardoor er geen scheuren aanwezig zijn.

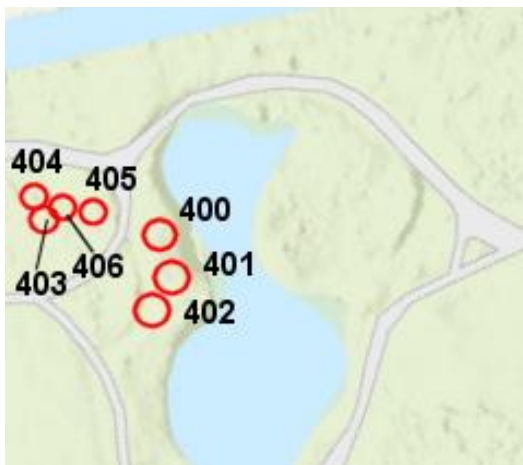

Figuur 4.5 De te kappen bomen zijn jong en dun.

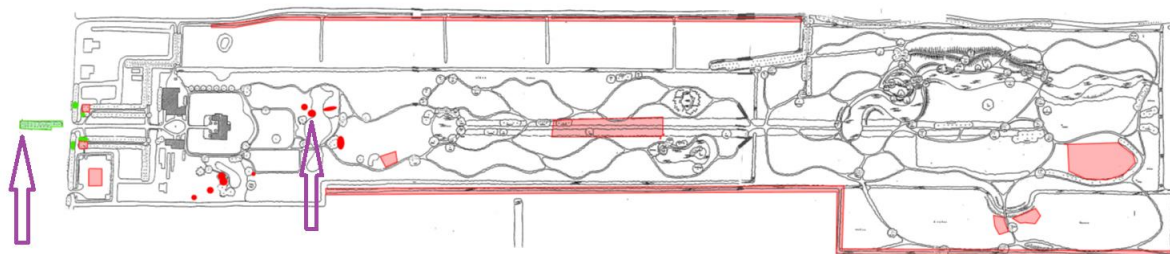
Uitzondering zijn bomen 113, 114 en 402 (figuur 4.6, 4.7 en 4.8). Deze bomen hebben holtes waarin zich mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen bevinden (figuur 4.9). Door de voorgenomen ontwikkeling kunnen deze mogelijk aanwezige verblijfplaatsen aangetast en/of verstoord worden. Geadviseerd wordt een nadere inspectie met een endoscoop bij deze drie bomen te verrichten om vast te stellen of deze inderdaad geschikt zijn als vleermuisverblijfplaats (zie 5.3.1).

Figuur 4.6 Bomen 113 en 114 (*Quercus rubra*), gesitueerd in het westen van het projectgebied, bevatten geschikte holtes voor vleermuizen (bron kaart: Landgoed Fraeylemaborg, 2022).

Figuur 4.7 Boom 402 (*Fagus sylvatica*), gesitueerd aan de snoekenvijver, bevat geschikte holtes voor vleermuizen (bron kaart: Landgoed Fraylemaborg, 2022).

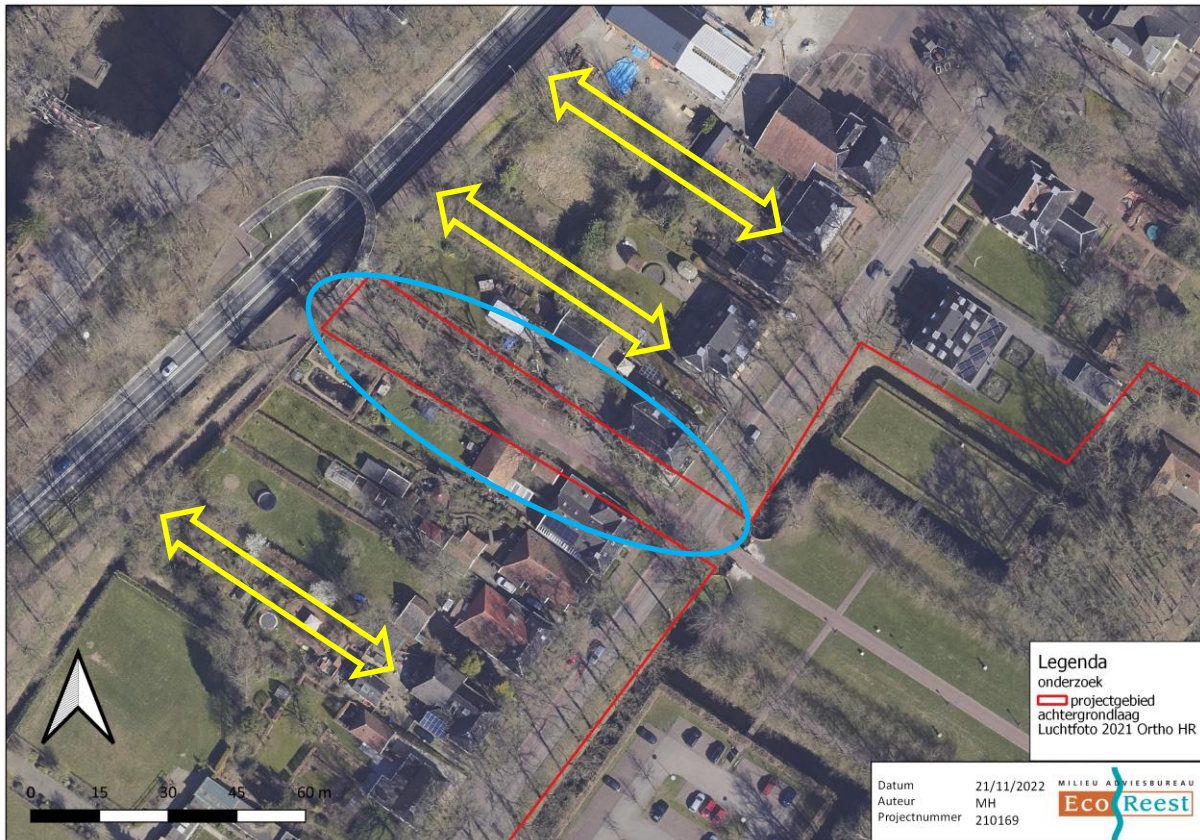
Figuur 4.8 Globale aanduiding waar bomen met holtes zich bevinden (paarse pijlen) (bron achtergrondkaart: Landgoed Fraylemaborg, 2022).

Figuur 4.9 Links: boom 402 met loszittende schorsdelen. Rechts en onder: bomen 113 en 114 met mogelijk geschikte holtes voor vleermuizen.

Vliegroute

Diverse bomen vormen lijnvormige elementen die als vliegroute kunnen worden gebruikt door vleermuizen. Gezien de aanwezigheid van alternatieven in de directe omgeving (figuur 4.10) betreft het geen essentiële vliegroutes. Bovendien worden in de meeste gevallen nieuwe bomen aangeplant. Zolang werkzaamheden uitsluitend overdag plaatsvinden, is er ook geen sprake van lichtverstoring. Vervolgstappen ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen zijn zodoende niet aan de orde.

Figuur 4.10 Alternatieve vliegroutes in de omgeving (pijlen) van de Boslaan (blauw omcirkeld) (bron achtergrondkaart: ArcGis).

Foerageergebied

Het projectgebied kan onderdeel uitmaken van het van het foerageergebied van in de omgeving voorkomende soorten vleermuizen (NDFF, 2022). Gezien de aanwezigheid van alternatieven in de directe omgeving (zie ook vliegroutes) betreft het geen essentieel foerageergebied. Bovendien worden in de meeste gevallen nieuwe bomen aangeplant. Zolang werkzaamheden uitsluitend overdag plaatsvinden, is er ook geen sprake van lichtverstoring. Verder onderzoek naar het voorkomen van foerageergebieden van vleermuizen is niet noodzakelijk.

4.4 Grondgebonden zoogdieren

Das

De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Maar ook open terreinen, zoals vochtige heiden en rivierdalen zijn geschikte leefgebieden. Het leefgebied van de das moet voldoen aan voldoende dekking, weinig verstoring, een groot voedselaanbod en een bodem waarin ze goed een burcht kunnen graven, met een grondwaterstand van tenminste 1,5 m onder het maaiveld (Zoogdiervereniging, Z.Da).

Binnen het projectgebied is een dassenburcht aangetroffen (figuur 4.11 en 4.12). Hoewel bij de dassenburcht geen recente sporen zijn aangetroffen, kan das binnen het projectgebied niet geheel worden uitgesloten.

Dassen komen in de avond uit de burcht om te zoeken naar voedsel. Het voedselaanbod vinden dassen vooral op bemeste grasweiden (regenwormen) en in maïsakkers (maïskolven) van agrarisch gebied (BIJ12, 2017). Het plan is om nabij de dassenburcht een open weide te creëren, wat dus gunstig kan zijn voor das. Het voedselaanbod kan hiermee namelijk toenemen. Een negatief effect op de functionaliteit van het leefgebied is niet aan de orde.

Overdag slapen dassen in een kamer van de burcht. Als de situatie bij de burcht verandert, zijn dassen niet snel geneigd de burcht te verlaten. Ook bij verstoring in het omliggende leefgebied blijven dassen zolang mogelijk in hun burcht. Ze worden vooral dichtbij de burcht snel verontrust door sterk wisselende geuren, lichtpatronen, geluiden of trillingen die samenhangen met menselijke aanwezigheid. Ze kunnen goed wennen aan zulke prikkels, vooral als die verder van de burcht verwijderd plaatsvinden en als die prikkels niet sterk variëren in aard of sterkte (BIJ12, 2017).

Geadviseerd wordt om de kap van de bomen nabij de dassenburcht, zoals aangegeven met de blauwe cirkel in figuur 4.12, buiten de meest kwetsbare periode uit te voeren. De meest kwetsbare periode betreft de voortplanting, tussen december en juni. Bovendien rekening houdend met het broedseizoen van vogels, wordt geadviseerd de bomenkap nabij de dassenburcht tussen september en november uit te voeren.

Werkzaamheden binnen een straal van twintig meter tot de dassenburcht dienen vermeden te worden (BIJ12, 2017). Activiteiten die binnen vijftig meter van de meest nabijgelegen dassenburcht plaatsvinden tussen zonsopgang en zonsondergang kunnen effect hebben op de functionaliteit van de dassenburcht. De kap van de bomen ligt op de rand van de vijftig meter grens. Er dient zodoende een aangepaste werkwijze gevolgd te worden. Dit kan door:

- Werkzaamheden zo kort mogelijk te laten duren en uitvoeren met zo min mogelijk licht, geluid en trillingen;
- Geen (extra) werkverlichting plaatsen;
- De bodem zoveel mogelijk ontzien tijdens werkzaamheden;
- Voor zonsondergang, maar niet later dan 19.00 uur, de menselijke activiteiten af te ronden zodat wissels weer toegankelijk zijn, afval is opgeruimd en gebruikte machines en voertuigen uit het gebied zijn verwijderd.

Figuur 4.11 Dassenburcht binnen het projectgebied.

Figuur 4.12 Locatie dassenburcht (gele ster) ten opzichte van de dichtstbijzijnde werkzaamheden (blauwe cirkel) (bron achtergrondkaart: ArcGis).

Eekhoorn

Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Hun voorkeur gaat uit naar ouder bos (naaldbomen ouder dan 20 jaar en loofbomen ouder dan 40-80 jaar) omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is. Eekhoorns bouwen nesten in bomen die vooral in de winter, wanneer er geen blad aan de bomen zit, goed waarneembaar zijn. Soms gebruiken ze ook boomholten, oude kraaien- of eksternesten of grote nestkasten als nestplaats (Zoogdiervereniging, Z.D.b). Binnen het projectgebied is eekhoorn waargenomen, waardoor vaste rust- en verblijfplaatsen niet uitgesloten kunnen worden binnen het projectgebied. In de te kappen bomen zijn geen nesten van eekhoorn aangetroffen, waardoor vervolgstappen niet aan de orde zijn.

Grote bosmuis

De grote bosmuis komt voor in allerlei soorten biotopen, mits er enige dekking is zoals lage begroeiing of verspreid liggende stenen. Zo komt hij voor in bosranden met weinig ondergroei, niet te nat rietland, parken, braakliggend land, duinen, heide en tuinen. Hij heeft een voorkeur voor oude open eiken- en beukenbossen, met een uitgebreide struiklaag en weinig ondergroei (Zoogdiervereniging, Z.D.). Binnen het projectgebied is op een aantal locaties geschikt habitat aanwezig voor grote bosmuis. Echter, binnen deze gebieden worden geen werkzaamheden uitgevoerd. Vernieling of verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen van grote bosmuis is niet aan de orde.

Haas

De haas is van oorsprong een steppebewoner en heeft een voorkeur voor kleinschalig gras- en bouwland, open veld als akkers en weilanden maar komt ook wel voor in open bos, heide en kwelders. Ze maken legers (ondiepe uithollingen) in bosranden, windkeringen, ruigtezomen en onder heggen. De bronsttijd begint rond februari (soms al eerder) en duurt tot augustus tot september. Tussen eind januari en oktober worden jonge haasjes geboren (Zoogdiervereniging, Z.D.c). In de bosranden van het projectgebied kan (een leger van) haas niet worden uitgesloten. Tijdens en na afloop van de werkzaamheden blijft het projectgebied geschikt voor haas. Omdat vaste rust- en verblijfplaatsen niet worden aangetast, zijn vervolgstappen niet aan de orde.

Steenmarter, bunzing en hermelijn

Binnen het projectgebied is geschikt leefgebied aanwezig voor steenmarter, bunzing en hermelijn, bijvoorbeeld in de vorm van takkenhopen. Binnen het projectgebied zijn een aantal takkenhopen aanwezig (figuur 4.13). Echter, deze liggen er maximaal een maand, waardoor het geen vaste rust- of verblijfplaatsen betreft. Om het projectgebied aantrekkelijker te maken, kunnen deze takkenhopen zoveel mogelijk blijven liggen. Indien dit niet mogelijk is, wordt geadviseerd het voor de voortplantingsperiode te verwijderen (tussen september en maart). Buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden is voldoende alternatief leefgebied voorhanden. Verstoring is ook niet aan de orde, omdat er al heel veel activiteit in het bos is. Bovendien vinden alle werkzaamheden overdag plaats en zijn steenmarter en bunzing nachtactief. Hermelijn kan ook overdag actief zijn, met name in de vroege ochtend en avond. Vanwege de aanwezige alternatieven, de plaatselijke aard van de werkzaamheden en omdat hermelijn voornamelijk in de schemering actief is, zijn negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van steenmarter, bunzing en hermelijn niet aan de orde.

Figuur 4.13 Takkenhopen en snoeiafval binnen het projectgebied.

Overige grondgebonden zoogdieren met een provinciale vrijstelling

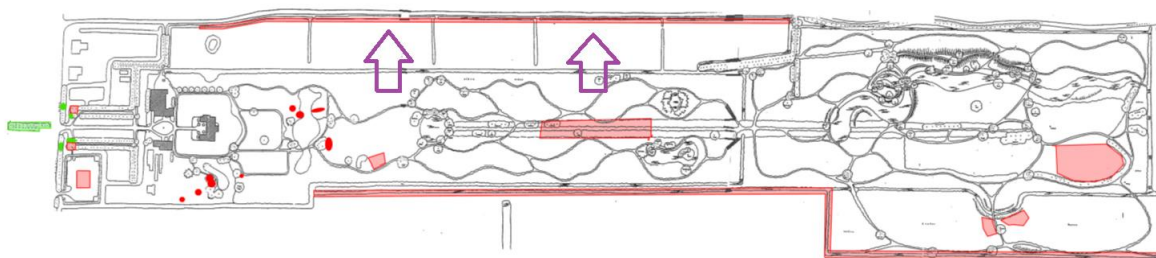
In het projectgebied kunnen vaste verblijfplaatsen van algemene grondgebonden zoogdiersoorten zoals bosmuis en vos voorkomen. Bij de geplande ingrepen kunnen enkele verblijfplaatsen en/of exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Groningen vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming (zie bijlage 1), waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

4.5 Amfibieën

Binnen het projectgebied worden onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan de watergang in het noorden van het gebied (figuur 4.14 en 4.15). De aanwezige watergangen waar werkzaamheden plaats zullen vinden, stonden droog ten tijde van het veldbezoek (figuur 4.16). Andere in het projectgebied aanwezige waterpartijen, zoals de snoekvijver en de doorlopende sloot, zijn ongeschikt als voortplantings- en overwinteringshabitat voor beschermde amfibieën, vanwege het ontbreken van voldoende watervegetatie en ruig begroeide oevers (figuur 4.17). Voortplantingsbiotoop van beschermde amfibieën, zoals Alpenwatersalamander (Ravon, 2022a), kan zodoende worden uitgesloten. Omdat overwinteringsbiotoop en voortplantingsbiotoop binnen enkele honderden meters van elkaar liggen, worden beschermde amfibieën binnen het projectgebied niet verwacht.

Figuur 4.14 Op te schonen sloot in het noorden van het projectgebied (bron: Landgoed Fraeylemaborg, 2022).

Figuur 4.15 Locatie op te schonen sloot (paarse pijlen) (bron: Landgoed Fraeylemaborg, 2022).

Figuur 4.16 Droogstaande sloot binnen het projectgebied.

Figuur 4.17 Ongeschikte watergang voor beschermde amfibieën door het ontbreken van ruige oeverbegroeiing en waterplanten.

In het projectgebied kunnen wel algemeen voorkomende amfibieën zoals gewone pad en bruine kikker worden verwacht. Bij de geplande ingrepen kunnen (door o.a. toepassing van machines en materiaalopslag) enkele verblijfplaatsen en/of exemplaren van deze amfibiesoorten geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Groningen vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming (zie bijlage 1), waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze amfibieën niet aan de orde is. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (zie 5.3.5).

4.6 Reptielen

Reptielen, zoals ringslang (Ravon, 2022b), kunnen binnen het projectgebied worden uitgesloten. Geschikte broeiplaatsen en zonplaatsen ontbreken. Ook ontbreekt voldoende beschutting bij de te kappen bomen, in de vorm van ondergroei. Vervolgstappen ten aanzien van reptielen zijn niet aan de orde.

4.7 Vissen

Binnen het projectgebied worden geen beschermde vissen verwacht, door het ontbreken van voldoende waterplanten en schoon water. In sommige sloten is geen water aanwezig. Er is zodoende geen negatief effect op (beschermde) vissen te verwachten. Vervolgstappen ten aanzien van vissen zijn niet aan de orde. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (zie 5.3.5).

4.8 Ongewervelden

Gezien het ontbreken van oppervlaktewater met voldoende waterplanten en waardplanten van beschermde soorten maakt het plangebied geen deel uit van essentieel leefgebied van beschermde geleedpotigen (insecten als vlinders en libellen) en slakken. Negatieve effecten op beschermde geleedpotigen en slakken worden niet verwacht. Vervolgstappen zijn zodoende niet aan de orde.

4.9 Rode Lijst soorten

Bij ingang van de omgevingswet op 1 juli 2023 (huidige planning), geldt ook voor Rode Lijst soorten een specifieke zorgplicht (artikel 11.27 bal).

Binnen het projectgebied kunnen diverse plantensoorten, vogelsoorten, korstmossen en schimmels van de Rode Lijst voorkomen (NDFF, 2022). Om nadelige gevolgen voor deze Rode Lijst soorten zoveel mogelijk te beperken, dient de zorgplicht in acht genomen te worden. Hierbij kan gedacht worden aan het werken buiten het broedseizoen, het gebruiken van vaste rijroutes en het beperken van de tijd waarin de werkzaamheden plaatsvinden (zie ook 5.3.5).

5. CONCLUSIE EN ADVIES

5.1 Gebiedsbescherming en houtopstanden

Uit de quickscan Wet natuurbescherming ten aanzien van gebiedsbescherming en houtopstanden wordt het volgende geconcludeerd:

Natura 2000

Het projectgebied ligt buiten Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde gebied ligt op circa 8,8 kilometer afstand. Vanwege deze afstand, de potentiële effecten, bekende dosis-effectrelaties en de aard/omvang van de voorgenomen ontwikkeling, zijn negatieve effecten op voorhand uitgesloten.

Vanwege de grote afstand tot het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebied Drentsche Aa (meer dan vijftien kilometer) en de aard en omvang van de werkzaamheden, is er naar alle waarschijnlijkheid geen extra stikstofdepositie te verwachten. Met behulp van het rekenmiddel AERIUS Calculator kan dit (juridisch) inzichtelijk worden gemaakt.

Natuurnetwerk Nederland

Het projectgebied ligt buiten het Natuurnetwerk Nederland. Het voorgenomen plan heeft gezien de afstand tot deze gebieden (>2,9 kilometer), de ligging binnen de bebouwde kom en de aard en omvang van de plannen geen effect op deze gebieden. Vervolgstappen ten aanzien van het NNN zijn niet aan de orde.

Natuur buiten het NNN

Het projectgebied ligt niet binnen aangewezen akker- en weidevogelgebied. Het dichtstbijzijnde deel ligt op meer dan 250 meter afstand. Gezien de habitateisen van akker- en weidevogels (open grasland, kruidenrijke vegetaties) en de terreinkenmerken van het plangebied (bos), hebben de werkzaamheden geen effect op de leefgebieden. Ook beheergebieden vallen ruim buiten de verstoringcontouren van de werkzaamheden.

Landgoed Fraylemaborg is wel aangewezen als bos- en natuurgebied buiten het natuurnetwerk Nederland. Het bestemmingsplan wordt niet gewijzigd, derhalve zijn vervolgstappen niet aan de orde. Bovendien wordt schade zoveel mogelijk voorkomen, komen er nieuwe bomen voor terug en sluit de nieuwe situatie aan op de belangrijke kenmerken en waarden in termen van areaal, kwaliteit en samenhang van het gebied.

Houtopstanden

Landgoed Fraylemaborg valt buiten de komgrens Wet natuurbescherming. Omdat het bovendien gaat om bomen in een rijbeplanting van meer dan twintig bomen en de houtopstand van het landgoed groter is dan 10 are, geldt de Wet natuurbescherming hier wel.

Daarnaast zullen er kapwerkzaamheden aan de Boslaan worden uitgevoerd. Deze vallen wel binnen de komgrens Wet natuurbescherming, waardoor er voor de bomen aan de Boslaan geen vervolgstappen met betrekking tot de Wnb nodig zijn.

Vanuit gemeentelijk beleid ten aanzien van bomenkap zijn vervolgstappen aan de orde. De gemeente Midden-Groningen geeft aan dat bomen niet zonder vergunning mogen worden gekapt, als deze staan geregistreerd als beeldbepalend, waardevol of monumentaal. Meerdere bomen, met name aan de Boslaan, binnen het projectgebied staan op deze lijst, waardoor een vergunning van de gemeente nodig is. Mogelijk geldt dit ook voor de bomen die op het landgoed staan, ook als deze onder het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming vallen.

5.2 Soortenbescherming

Uit de quickscan Wet natuurbescherming ten aanzien van soortenbescherming wordt het volgende geconcludeerd:

- Het projectgebied biedt geschikte broedgelegenheid voor (beschermde) vogels. Indien buiten het broedseizoen gewerkt wordt, zijn er geen negatieve effecten op broedvogels aan de orde.
- Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen niet geheel worden uitgesloten. Binnen het projectgebied zijn drie bomen die nader geïnspecteerd dienen te worden.
- Andere te kappen bomen bevatten geen holtes of scheuren die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Veelal zijn de bomen jong, waardoor er geen ruimte binnen de boom is voor verblijfplaatsen. Daarnaast is de bast van de bomen ongeschonden, waardoor er geen scheuren aanwezig zijn.
- Mogelijk vormt het projectgebied onderdeel van een vliegroute en foerageergebied van vleermuizen. Dit betreft echter geen essentieel leefgebied en de ontwikkeling heeft geen negatief effect op de functionaliteit ervan.
- Binnen het projectgebied kunnen een aantal beschermde grondgebonden zoogdieren niet worden uitgesloten. Bij de werkzaamheden worden echter geen vaste rust- en verblijfplaatsen vernield of verstoord. Negatieve effecten zijn niet aan de orde.
- Groei- en verblijfplaatsen van beschermde flora, andere grondgebonden zoogdieren, vissen, amfibieën, reptielen en ongewervelden zijn gezien de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens uitgesloten.
- In het projectgebied zijn enkele algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibiesoorten te verwachten. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de verbodsartikelen.

5.3 Advies en vervolgstappen

5.3.1 Nadere inspectie boomholtes vleermuizen

Omdat bomen 113, 114 en 402 mogelijk geschikte holtes bevatten voor vleermuizen, wordt geadviseerd een nadere inspectie van deze holtes te doen. Mogelijk lopen de holtes niet ver genoeg door of zijn ze niet naar boven ingerot, waardoor ze toch ongeschikt blijken. Een deskundige op het gebied van vleermuisverblijfplaatsen kan de inspectie uitvoeren met een endoscoop.

Indien blijkt dat de holtes geschikt zijn, is er nader onderzoek nodig. Leidraad voor vleermuisonderzoek is het vleermuisprotocol van 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021)). Voor een volledig vleermuisonderzoek zijn meerdere veldbezoeken nodig in de periode half mei - september. Afhankelijk van de resultaten wordt bepaald of maatregelen en/of een ontheffing nodig zijn.

5.3.2 Werken buiten het broedseizoen

Binnen en in de directe omgeving van het projectgebied kunnen diverse (niet jaarrond beschermde) vogels tot broeden komen. Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust-of verblijfplaatsen beschadigen.

Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste

soorten kan de periode tussen maart en september worden aangehouden als broedseizoen. Dit is echter afhankelijk van de soort en van de klimatologische omstandigheden.

5.3.3 Das

Binnen het projectgebied is een dassenburcht aangetroffen (figuur 4.10 en 4.11). Hoewel bij de dassenburcht geen recente sporen zijn aangetroffen, kan das binnen het projectgebied niet geheel worden uitgesloten.

Geadviseerd wordt om de kap van de bomen nabij de dassenburcht buiten de meest kwetsbare periode uit te voeren. Rekening houdend met het broedseizoen van vogels, wordt geadviseerd de bomenkap nabij de dassenburcht tussen september en november uit te voeren.

De kap van de bomen ligt op de rand van de vijftig meter grens. Er dient zodoende een aangepaste werkwijze gevolgd te worden. Dit kan door:

- Werkzaamheden zo kort mogelijk te laten duren en uitvoeren met zo min mogelijk licht, geluid en trillingen;
- Geen (extra) werkverlichting plaatsen;
- De bodem zoveel mogelijk ontzien tijdens werkzaamheden;
- Voor zonsondergang, maar niet later dan 19.00 uur, de menselijke activiteiten af te ronden zodat wissels weer toegankelijk zijn, afval is opgeruimd en gebruikte machines en voertuigen uit het gebied zijn verwijderd.

5.3.4 Houtopstanden

Landgoed Fraeylemaborg valt buiten de komgrens Wet natuurbescherming. Omdat het bovendien gaat om bomen in een rijbeplanting van meer dan twintig bomen en de houtopstand van het landgoed groter is dan 10 are, geldt de Wet natuurbescherming hier wel.

De melding dient minimaal zes weken en maximaal één jaar (zie provinciale verordening) voorafgaand aan de kap te worden ingediend. De eisen voor herplant zijn in de provinciale verordening van Provincie Groningen uitgewerkt.

Daarnaast zullen er kapwerkzaamheden aan de Boslaan worden uitgevoerd. Deze vallen wel binnen de komgrens Wet natuurbescherming, waardoor er voor de bomen aan de Boslaan geen vervolgstappen met betrekking tot de Wnb nodig zijn.

Vanuit gemeentelijk beleid ten aanzien van bomenkap zijn vervolgstappen aan de orde. De gemeente Midden-Groningen geeft aan dat bomen niet zonder vergunning mogen worden gekapt, als deze staan geregistreerd als beeldbepalend, waardevol of monumentaal. Meerdere bomen, met name aan de Boslaan, binnen het projectgebied staan op deze lijst, waardoor een vergunning van de gemeente nodig is. Mogelijk geldt dit ook voor de bomen die op het landgoed staan, ook als deze onder het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming vallen.

Met betrekking tot de kap van de bomen die niet op deze lijst staan, is vermoedelijk geen vergunning nodig. Geadviseerd wordt deze conclusie voor te leggen aan de gemeente Midden-Groningen.

5.3.5 Zorgplicht

Wij merken op dat te allen tijde de zorgplicht blijft gelden. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Deze zorg geldt voor alle individuen van in Nederland voorkomende soorten planten en dieren, ongeacht of deze soort

beschermd is en ongeacht of ontheffing of vrijstelling is verleend. Bij de zorgplicht kan onder andere gedacht worden aan de volgende maatregelen:

- Het gebruik van vaste rijroutes bij de werkzaamheden
- Alleen gebruik maken van de ruimte die nodig is voor de werkzaamheden
- Het zoveel mogelijk geclusterd uitvoeren van de werkzaamheden
- Werken in één richting, zodat er een vluchtroute is voor dieren
- Het werken buiten de kwetsbare periodes

5.4 Verantwoording

De conclusies en adviezen zijn van toepassing op de door de opdrachtgever aangegeven en in hoofdstuk 1.3 beschreven werkzaamheden en onder de voorwaarden en uitgangspunten genoemd in het document (en overige communicatie met de opdrachtgever). Indien deze wijzigen of er ook andere werkzaamheden worden uitgevoerd, dient er een herbeoordeling plaats te vinden.

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eco Reest BV aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage, zonder verwijzing naar de volledige rapportage.

Bovendien aanvaardt Eco Reest BV geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Literatuur / documenten

Bastiaan, G. en Stalman, V. (2022). Maatregelenplan Fraylemaborg. Versie september 2022.

Bauwens, D., Jooris, R., Verbelen, D., & Dochy, O., (2006). *Poelen en amfibieën in West-Vlaanderen. Resultaten van een grootschalig poelenonderzoek door vrijwilligers in 2000-2005*. Provincie West-Vlaanderen, Brugge, i.s.m. Instituut voor Natuur en Bosonderzoek, Brussel en Hyla, amfibieën- en reptielenwerkgroep van Natuurpunt, Mechelen.

Bevaart, K., en Schaap, P. (2004). De natuurwaarden van de Fraylemaborg. Versie december 2004.

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J. & Buys, J.C. (2016). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden. Leiden.

Broekmeyer, M.E.A. et al. (2014). Update effectenindicator Natura 2000. Wageningen, Alterra, voorjaar 2014.

Broekmeyer, M.E.A. (redactie) (2006). Effectenindicator Natura 2000-gebieden; achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren. Wageningen, Alterra, Alterrapport 1375, oktober 2006.

BIJ12¹ (2017). Kennisdocument Das *Meles meles*. Versie 1.0, juli 2017.

Dietz, C., O. von Helversen, D. Nill (2011): Vleermuizen; Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika, De Fontein / Tirion Uitgevers B.V., Utrecht.

Fraylemaborg (2022). Bomenplan Fraylemaborg. Versie november 2022.

Gemeente Utrecht (2003). Handhaafinstructie - Trillingen bij heien . Afdeling bouwbeheer, januari 2003

Krijgsveld, K.L., R.R. Smits en J. van der Winden (2008). Verstoringsgevoeligheid van vogels - Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. 23 december 2008.

Provincie Groningen (2022). Geconsolideerde Omgevingsverordening juni 2022. Versie 25 mei 2022.

Vegte, F, van der, J. Bosman & D. Logemann (2014). Effectafstanden Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken. Arcadis, 18 februari 2014.

Internet

Gemeente Midden-Groningen. Algemene Plaatselijke Verordening Midden-Groningen 2020. Geraadpleegd op 21 november 2022, van <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR642853/2>

Ministerie van LNV - Natura 2000-gebieden. Geraadpleegd op 21 november 2022, van <https://www.natura2000.nl/>

Museum Landgoed Fraeylemaborg. Het landgoed. Geraadpleegd op 21 november 2022, van <https://fraeylemaborg.nl/>

Nationale Databank Flora en Fauna. Geraadpleegd op 18 november 2022, van www.NDFF.nl¹

Overheid (2021). Wetstekst Wet natuurbescherming, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-07-01>. Geraadpleegd op [DATUM], van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>.

Ravon^a (2022). Alpenwatersalamander. Geraadpleegd op 21 november 2022, van <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/alpenwatersalamander>

Ravon^b (2022). Ringslang. Geraadpleegd op 21 november 2022, van <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/ringslang>

Ruimtelijkeplannen (2022). Het landelijke portaal voor ruimtelijke plannen. Geraadpleegd op 21 november 2022, van <https://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/roo/index>

RVO (2021). Indicatieve lijst jaarronde beschermde vogelnesten van, <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2021/04/Lijst-jaarrond-beschermde-vogelnesten.pdf>

Staatsblad (2021a). Wijzigingswet Wet natuurbescherming en Omgevingswet (stikstofreductie en natuurverbetering), van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0044970/2021-07-01>

Staatsblad (2021b). Besluit van 14 juni 2021 tot wijziging van enkele algemene maatregelen van bestuur (stikstofreductie en natuurverbetering), van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-287.html#d17e1570>

Zoogdiervereniging^a (Z.D.). Das. Geraadpleegd op 21 november 2022, van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/das>

Zoogdiervereniging^b (Z.D.). Eekhoorn. Geraadpleegd op 21 november 2022, van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/eekhoorn>

Zoogdiervereniging^c (Z.D.). Haas. Geraadpleegd op 21 november 2022, van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/das>

¹ In dit rapport worden gegevens gebruikt welke (deels) afkomstig zijn uit de NDFF. Deze mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

BIJLAGE 1

OVERZICHT VRIJGESTELDE SOORTEN

PROVINCIE GRONINGEN

Vrijgestelde soorten (artikel 3.10 eerste lid) Provincie Groningen o.b.v. bijlage 8 van Omgevingsverordening Provincie Groningen	
Zoogdieren	Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>) Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>) Dwergmuis (<i>Micromys minutus</i>) Dwergspitsmuis (<i>Sorex minutus</i>) Egel (<i>Erinaceus europaeus</i>) Gewone bosspitsmuis (<i>Sorex araneus</i>) Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>) Konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>) Ondergrondse woelmuis (<i>Pitymys subterraneus</i>) Ree (<i>Capreolus capreolus</i>) Rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>) Tweekleurige bosspitsmuis (<i>Sorex coronatus</i>) Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>) Vos (<i>Vulpes vulpes</i>) Wezel (<i>Mustela nivalis</i>) Woelrat (<i>Arvicola terrestris</i>)
Amfibieën	Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>) Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>) Kleine watersalamander (<i>Triturus vulgaris</i>) Meerkikker Pelophylax ridibundus (<i>Rana ridibunda</i>) Middelste groene kikker / Bastaardkikker (<i>Pelophylax klepton esculentus</i> <i>Rana esculenta</i>)

Bron: Provincie Groningen (2021). Omgevingsverordening Provincie Groningen 2016 - Bijlage 8 behorende bij artikel 3a.5 en 3a.6.

BIJLAGE 2

LIJST VOGELS MET JAARROND BESCHERMDE NESTEN

PROVINCIE GRONINGEN

Nederlandse naam	Categorie*	Nederlandse naam	Categorie*
Boomvalk	4	Blauwe reiger	5
Buizerd	4	Boerenwaluw	5
Gierzwaluw	2	Bonte vliegenvanger	5
Grote gele kwikstaart	3	Boomklever	5
Havik	4	Boomkruiper	5
Huismus	2	Bosuil	5
Kerkuil	3	Brilduiker	5
Oehoe	3	Draaihals	5
Ooievaar	3	Eidereend	5
Ransuil	4	Ekster	5
Roek	2	Gekraagde roodstaart	5
Slechtvalk	3	Glanskop	5
Sperwer	4	Grauwe vliegenvanger	5
Steenuil	1	Groene specht	5
Wespendief	4	Grote bonte specht	5
Zwarte wouw	4	Hop	5
		Huiswaluw	5
		IJsvogel	5
		Kleine Bonte specht	5
		Kleine vliegenvanger	5
		Koolmees	5
		Kortsnavelboomkruiper	5
		Oeverwaluw	5
		Pimpelmees	5
		Raaf	5
		Ruigpootuil	5
		Spreeuw	5
		Tapuit	5
		Torenvalk	5
		Zeearend	5
		Zwarte kraai	5
		Zwarte mees	5
		Zwarte roodstaart	5
		Zwarte specht	5

*Toelichting categorieën:

Categorie 1: Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).

Categorie 2: Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus). Zeer honkvaste koloniebroeders of afhankelijk bebouwing.

Categorie 3: Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).

Categorie 4: Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Categorie 5: Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze soorten vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd.

Bron: RVO, 2021

BIJLAGE 3

UITTREKSEL NDFF

Beschermde soorten* binnen één kilometer van het projectgebied.

Soort	
Vogels	Zoogdieren
Blauwe reiger	Eekhoorn
Boerenzwaluw	Haas
Bonte vliegenvanger	Amfibieën
Boomklever	Alpenwatersalamander
Boomkruiper	
Boomvalk	
Bosuil	
Buizerd	
Ekster	
Gekraagde roodstaart	
Gierzwaluw	
Grauwe vliegenvanger	
Groene specht	
Grote bonte specht	
Grote gele kwikstaart	
Havik	
Huismus	
Huiszwaluw	
IJsvogel	
Kerkuil	
Kleine bonte specht	
Koolmees	
Oeverzwaluw	
Ooievaar	
Pimpelmees	
Ransuil	
Roek	
Sperwer	
Spreeuw	
Tapuit	
Torenvalk	
Wespendief	
Zwarte kraai	
Zwarte mees	
Zwarte roodstaart	
Vleermuizen	
Gewone dwergvleermuis	
Laatvlieger	
Meervleermuis	
Rosse vleermuis	
Ruige dwergvleermuis	
Tweekleurige vleermuis	
Watervleermuis	

*Habitatrichtlijnsoorten, soorten met jaarrond beschermde nesten en provinciaal beschermde soorten.
(Bron: NDFF, 2022)

BIJLAGE 4

UITTREKSEL NDFF RODE LIJST

Rode Lijst soorten binnen één kilometer van het projectgebied.

Soort	
Vogels	Schimmels
Blauwe kiekendief	Gele knotszwam
Boerenwaluw	Kleinsporige franjehoed
Boomvalk	Paarse galgordijnzwam
Gele kwikstaart	Spechtinktzwam
Goudplevier	
Graspieper	
Grauwe vliegenvanger	
Grote lijster	
Huismus	
Huiswaluw	
Keep	
Kemphaan	
Koekoek	
Kramsvogel	
Patrijs	
Smient	
Spotvogel	
Tapuit	
Torenvalk	
Veldleeuwerik	
Visdief	
Wilde zwaan	
Wintertaling	
Wulp	
Zwarte mees	
Overige zoogdieren	
Haas	
Vaatplanten	
Bostulp	
Zomerklokje	
Korstmossen	
Beukenknikker	
Beukenschotelkorst	
Beukenvlekje	
Bruin hunebedschildmos	
Gewoon schorsmos	
Glad speldenkussentje	
Granietschildmos	
Groen schorssteeltje	
Kleine runenkorst	
Witte kringkorst	